

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.06.1968, sp. zn. 2 Tz 10/68, ECLI:CZ:NS:1968:2.TZ.10.1968.1

Číslo: 29/1969

Právní věta: I. Přivlastní-li si zaměstnanec pošty peníze, které mu byly svěřeny k doručení, naplňuje znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a nikoliv podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. bez ohledu na to, že nevystavil podateli příslušnou podací stvrzenku nebo že peníze nebyly zapsány v dokladech pošty ve smyslu § 10 vl. nař. č. 240/1949 Sb., jímž se provádí poštovní zákon.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.06.1968

Spisová značka: 2 Tz 10/68

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 240/1949 Sb. § 10 140/1961 Sb. § 132 odst. 1 písm. b
§ 132 odst. 1 písm. c

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29/1969/I sb. rozh.

I. Přivlastní-li si zaměstnanec pošty peníze, které mu byly svěřeny k doručení, naplňuje znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a nikoliv podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. bez ohledu na to, že nevystavil podateli příslušnou podací stvrzenku nebo že peníze nebyly zapsány v dokladech pošty ve smyslu § 10 vl. nař. č. 240/1949 Sb. jímž se provádí poštovní zákon.

II. Nárok na náhradu škody, způsobené pracovníkem třetí osobě nebo cizí organizaci zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, může v adhezním řízení uplatnit pouze organizace, s níž je pracovník v době způsobení škody v pracovním poměru. Poškozené třetí osobě nebo cizí organizaci v takovém případě nárok na náhradu škody vůči pracovníkovi nenáleží; své nároky může uplatňovat pouze vůči organizaci, u níž byl pachatel v době činu pracovníkem, nikoliv však v trestním řízení proti takovému pachateli.

(Rozsudek Nejvyššího soudu z 19. června 1968, [2 Tz 10/68.](#))

Nejvyšší soud zrušil rozsudek okresního soudu v Táboře z 26. září 1967 sp. zn. 4 T 145/67 pro porušení zákona v ustanoveních § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 228 odst. 1 tr. ř. a přikázal tomuto soudu nové projednání a rozhodnutí věci.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu byla obviněná uznána vinnou trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), c) tr. zák., kterého se dopustila podle zjištění soudu tím, že v době od 29. 3. do 7. 5. 1967 jako poštovní doručovatelka si postupně zadržela pro svou potřebu z peněz převzatých k doručení od vedoucího prodejny Jednota 14.000 Kčs a poškodila tak krajskou správu spojů o 3.000 Kčs a LSD Jednota o 8.800 Kčs. Za to jí okresní soud uložil podle § 132 odst. 1 tr. zák. nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců, podle § 49 odst. 1 tr. zák. trest zákazu vykonávat zaměstnání spojené s hmotnou odpovědností na dobu dvou let a podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost nahradit škodu Čs. státu na účet krajské správy spojů v částce 3.000 Kčs a LSD Jednota v částce 8.800 Kčs. Pro výkon trestu odnětí svobody byla zařazena podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny.

Ve stížnosti pro porušení zákona podané proti tomuto rozsudku generální prokurátor namítá, že okresní soud porušil zákon jednak v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., protože závěr, že trestným činem obviněné bylo vedle krajské správy spojů poškozeno též LSD Jednota, je výsledkem vadného hodnocení důkazů a jednak v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. s ohledem na ustanovení § 20 a § 21 odst. 2, 3 hospodářského zákoníka č. 109/64 Sb., podle nichž neměla být vyslovena povinnost obviněné k náhradě škody ve prospěch LSD Jednota. Generální prokurátor proto navrhl, aby náprava vadného rozhodnutí byla zajištěna podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu přecházelo a shledal, že zákon byl porušen.

Vadnost napadeného rozsudku nespaturuje však Nejvyšší soud v nesprávnostech skutkových zjištění, které by spočívaly v nedostacích při hodnocení výsledků dokazování, ale v právním posouzení zjištěného jednání obviněné.

Doznáním obviněné ve spojení s výpověďmi svědkyň A, B a C a v souladu s písemnými potvrzeními vystavenými obviněnou, se složenkami i s dalším písemným materiálem založeným ve spisu je spolehlivě prokázáno, že obviněná si postupně přivlastnila jako poštovní doručovatelka z tržeb svěřených jí vedoucím prodejny Jednoty celkem částku 14.4000 Kčs, že tak učinila v době a způsobem blíže v odůvodnění napadeného rozsudku popsaným.

Správně také okresní soud posoudil jednání obviněné jako jediný trestný čin spáchaný pokračujícími útoky proti majetku v socialistickém vlastnictví, ježto všechny tyto útoky směřovaly proti témuž objektu, byly stejně motivovány a byly provedeny v místní i časové souvislosti.

Vadnost právního posouzení shledal Nejvyšší soud v tom, že okresní soud spatřoval zákonné znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. jen v těch dílčích útocích, při nichž převzetí tržeb bylo doloženo podacím lístkem, opatřením poštovním razítkem a falšovanou parafou vedoucího pošty a že ostatní útoky, záležející v přisvojení si tržeb v celkové částce 11.400 Kčs, posoudil jako podvodné obohacení obviněné na úkor majetku LSD Jednota, které vykazuje zákonné znaky pokračujícího trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák. se dopustí trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví pachatel, který ke škodě takového majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že někoho

uvede v omyl nebo jeho omylu využije. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, okresní soud při aplikaci tohoto ustanovení vycházel z mylného výkladu ustanovení § 10 vl. nař. č. 240/49 Sb., jímž se provádí poštovní zákon. Podle tohoto ustanovení, uplatňuje-li adresát poštovní zásilky nárok na náhradu škody v případě její ztráty, musí předložit příslušnou podací stvrzenku a nemůže-li tak učinit, je předpokladem tohoto nároku na náhradu škody, že poštovní zásilka je zapsána v dokladech pošty nebo že se její podání dokáže jinak. Okresní soud má za to, že tržby převzaté od svědkyně C bez vystavení náležitého potvrzení pošty, nelze pokládat za peníze převzaté k doručení, nýbrž za vylákané na svědkyni C, která důvěřuje obviněné, byla touto uvedena v omyl, že tržby i bez vystavení potvrzení budou řádně poště předány. Okresní soud však přehlédl, že jak tržby, na které obviněná svědkyni C vydala doklad, tak i ostatní tržby byly obviněné svěřeny k doručení jako poštovní doručovatelce, do jejíž náplně práce přejímání takových poštovních zásilek podle poštovního řádu náleželo. Tyto poštovní zásilky přejímala tedy obviněná v rámci plnění svých pracovních úkolů a nikoliv jako soukromá osoba, která by doručení poštovních zásilek přejímala z ochoty. Na této skutečnosti nemění nic ani okolnost, že obviněná na tržby, které si přivlastnila, úmyslně nevystavovala při jejich převzetí potvrzení z knihy příjmů přespolečného doručovatele, jak bylo její povinností, a že svědkyně C ani dodatečně nepředala na některé z těchto tržeb podací stvrzenky, až o ně byla vícekrát C upomínána. Ze složenek připojených k převzatým tržbám i od svědkyně C bylo obviněné známo, že jde o tržby, které mají být doručeny LSD Jednota jako adresátu poštovní zásilky. Obviněná tedy věděla, že si přivlastňuje majetek této socialistické organizace, který jí byl vedoucí prodejny svěřen k doručení a mělo být proto i přisvojení tržeb, na jejichž převzetí nebyl vystaven písemný doklad, zahrnuje pod skutkovou podstatu trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. Pokládal-li proto okresní soud toto jednání obviněné za další formu uvedeného trestného činu podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., porušil tím zákon v tomto ustanovení.

Již toto porušení zákona by muselo samo o sobě vést k tomu, aby napadený rozsudek byl jako nezákonný zrušen a to v celém neoddělitelném výroku o vině a v důsledku toho aby byla zrušena i všechna ostatní rozhodnutí, která mají v tomto výroku o vině svůj podklad.

Okresní soud však pochybil i při rozhodování o nárocích na náhradu škody. Výrok o povinnosti obviněné nahradit škodu v částce 3.000 Kčs na účet krajské správy spojů odpovídá zákonu a stavu věci. Nárok na náhradu této škody byl poškozeným podnikem včas a řádně uplatněn, výše této škody byla náležitě prokázána a v náhradovém řízení se poškozený podnik zavázal, že zpronevěřené tržby doložené podací stvrzenkou LSD Jednota za obviněnou jako za svou zaměstnankyni zaplatí. Odpovědnost za tuto škodu, která byla způsobena obviněnou porušením povinností při plnění pracovních úkolů vůči organizaci, u níž obviněná byla v pracovním poměru, vyplývá jak z její dohody o hmotné odpovědnosti, tak i z ustanovení § 172 zákoníku práce č. 65/1965 Sb.

Také rozsah další škody, kterou způsobila obviněná na majetku LSD Jednota byl správně zjištěn a nárok na její úhradu poškozenou organizací včas uplatněn. LSD Jednota bylo také správně přiznáno v trestním řízení proti obviněné postavení poškozeného, jak je upraveno v ustanovení § 43 odst. 1 tr. ř. Při rozhodování o povinnosti obviněné nahradit této poškozené organizaci požadovanou škodu podle § 228 odst. 1 tr. ř., pominul však okresní soud se zabývat otázkou, zda uvedená poškozená organizace měla proti obviněné v rámci platného právního řádu nárok na náhradu majetkové škody a zda tedy jí mohl být nárok na náhradu škody vůči obviněné vůbec přiznán.

Obecně je odpovědnost za škodu upravena občanským zákoníkem, který nabyl účinnosti dnem 1. 4. 1964 a to ve všech případech, v kterých není upravena zvláštními předpisy. Mezi tyto zvláštní předpisy náleží i ustanovení § 145 hospodářského zákoníku č. 109/1964 Sb., kterým je s účinností od 1. července 1964 upraveno vypořádání škod mezi socialistickými organizacemi, způsobených v rámci plnění úkolů některé z těchto organizací těmi, kteří její úkoly plnili. I podle tohoto ustanovení mohou však být předpoklady, za nichž je taková organizace za své pracovníky povinna hradit škodu,

upraveny jiným právním předpisem. Nepatří sem však ustanovení § 20 a 21 hosp. zákoníku, kterých se dovolání stížnost pro porušení zákona, ježto ty se týkají právních úkonů socialistických organizací. Pro náhradu škody způsobené trestným činem zaměstnance socialistické organizace na majetku této i jiné organizace nebo na majetku třetí osoby jsou však rozhodující od 1. 1. 1966 ustanovení § 172 a násl. zákoníku práce č. 65/1965 Sb. Jím je upravena odpovědnost za škodu ve všech případech, kdy pracovník škodu zavinil porušením povinností při plnění pracovních úkolů zavinil v přímé souvislosti s ním, bez ohledu na to, zda škoda byla způsobena z nedbalosti nebo úmyslně. Podle těchto předpisů může však být při způsobení takové škody uplatněn nárok na její náhradu jen organizací, v níž je pracovník v době způsobení škody v pracovním poměru. Poškozené třetí osobě nebo cizí organizaci nárok na náhradu škody proti tomuto pracovníku v takovém případě tedy nepřisluší, může však své postížení nároky uplatňovat vůči organizaci, u níž byl obviněný v době činu poracovníkem. Tento svůj nárok nemůže však uplatňovat v trestním řízení, vedeném proti takovému pracovníku.

Pokud tedy v daném případě LSD Jednota uplatnila v trestním řízení vůči obviněné nárok na náhradu škody, kterou způsobila nesplněním povinností při plnění svých úkolů nebo v souvislosti s ním, měla být okresním soudem poučena, že nárok nemůže uplatňovat. Pokud by na tomto svém nároku i nadále setrvala, mělo být okresním soudem podle analogie § 44 odst. 3, § 206 odst. 4 tr. ř. usnesením vysloveno, že nárok na náhradu vůči obviněné uplatňovat nemůže. O tomto nároku nemohlo být pak v odsuzujícím rozsudku ani rozhodnuto tak, že se poškozená LSD Jednota odkazuje ohledně něho podle § 229 odst. 1 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným orgánem. Tím spíše nemohl být v tomto rozsudku vysloven výrok o povinnosti obviněné k náhradě uplatňované škody. Nárok na náhradu škody jménem LSD Jednota neměl být proto uplatněn v hlavním líčení ani okresním prokurátorem, nehledě k tomu, že tento úkon byl nadbytečný již proto, že nárok na náhradu škody ve výši 8.800 Kčs uplatnilo družstvo Jednota předtím již samo.

Pokud tedy okresní soud přiznal této organizaci v napadeném rozsudku podle § 228 odst. 1 tr. ř. uplatněný nárok na náhradu škody vůči obviněné, porušil tímto svým rozhodnutím zákon v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř.